

9 dana eksperimentalnih TV programa RT Ljubljana.

Nije to bilo 9 dana koji bi "pretresli svet". Temeljito su pretresli samo našu TV grupu a donekle i čitav radijski kolektiv. Najkorisnije posledice, mislimo, da su naša iskustva. Pre nego što neka od njih istaknemo, evo osnovnih podataka o tehnici, prostorima, ljudima, organizaciji i programu koji smo pripremali od 7. do 15. decembra 1957 godine za vreme IV. Međunarodne izložbe Radija i Telekomunikacija u Ljubljani na Gospodarskem razstavišču.

Tehnika: Sva je iznajmljena i sastavljena od: reportažnih kola sa tri kamere od RT Zagreb. 2 kamere montirali smo na mala kola i šine pozajmene od "Filmeservisa" iz Ljubljane. Ovo poduzeće, pozajmilo nam je također sav svetlostni park. Telekino je domaća izrada - Institut za Elektrozveze u Ljubljani.

Studio: Iznad kina "Soča" sala u izgradnji, veličine 16 x 30 preuređena je u provizorni studio. Kada je već stigao reportažni voz iz Zagreba u sali polaga još parket; bila je još na prvim probama bez vrata, bez loženja i bez razsvete.

Saradnici: TV grupa od 16 članova skupila je oko sebe 100 privremenih saradnika, koji, podeljeni na tehničko, programsko, izvođačko i pomoćno osoblje, funkcionišu kao mala provizorna TV stanica sa redovnim i prilično obimnim programom. Od srede 4. decembra, kada su počele tople vežbe pa do završetka emisija 15. decembra, ovaj kolektiv, sakupljen iz Ljubljane, Zagreba i Beograda, oduševljeno radi dnevno (a još više noći) čak po 18 sati. Skoro niko nije odlazio kući. Organizovana je ishrana i pomoćni bife blizu studia.

Reportažna kola su domena inženirja Brajana iz RTV Zagreba koji sa 7 svojih drugova predstavlja srž studio-tehnike. Pomoću drugova iz Zagreba i jednog snimača iz Beograda sastavljene su dve ekipe kamermana i donekle dve nepotpune smene na kontroli kamera i menjanju slika. Čitava tonska tehnika, razsveta, veza između Studia

i predajnika je u rukama odgovarajućih tehnika Radio Ljubljane. Najinteresantnija je prva smena kamermana: Karanović (RT Beograd - Sušan (RT Zagreb) - Goriup (RT Ljubljana). I po svom sastavu, po kvaliteti, i težini rada, ova je ekipa najlepše predstavljala i idealno personificirala buduću jedinstvenu jugoslovensku televizijsku mrežu. Pred kamerama izredalo se u ovih 9 dana u raznih emisijama preko 300 izvodjača.

Organizacija: Obuhvate tri glavna sektora: tehnika, program, izvedba.

Tehnički sektor: Reportažni voz na dvorištu zgrade u kojoj je privizorni tuđio. Telekino u projekcinoj sali kina "Soča" cca. 150 metara od kola i jedan sprat niže od studia. Optička veza između ovih triju delova moguća je samo preko monitora i TV prejemnika a tonska preko telefona. Voz ima vezu preko Linka sa TV odašiljačem na Krvavcu (visinska razlika 1400 m daljina cca 30 km). Po ovoj liniji ide međjutim samo slika dok ide ton od automobila do Radio doma (2 km.) po fizičkom vođu PTT-a iz Radio doma pomoću UKW odašiljača na Krvavec.

Programski sektor: Svi programi osim novinarsko aktualnih emisija pripremljeni su unapred. Za vreme emisija samo redakcija TV dnevnika i sportska redakcija radi svoj posao dok sve ostale TV redakcije daju svoje kadrove na raspoloženje za izvedbu ostalih programa kao: izvodjače, konferansijeje, režisere, pomoćnike i sekretare režisera, producente emisija, šefa studia i na druga mesta za pripremanje i izvedbu programa.

Izvedba: Izvedba programa - najzamašniji i najteži sektor! Pošto je šef izvedbe okupiran pored opšte organizacije čitave akcije (uključujući administraciju, finance, ishrana, prevozi) itd) uspostavljamo za bolju koordinaciju i ekspeditivniji rad u studiu mesto šefa

studia. Emisijama rukovodi 5 režisera od kojih 2 nose težinu posla (8 odnosno 7 emisija - svaki i rukovodstvo dnevnom režijom naizmenično svaki dan.) U pomoć režiserima 7 asistenta u studiju i 4 sekretarke režisera. Scenom rukovodi arhitekt sa 9 pomoćnika, scenografa, crtača i slikara, koji rade u improvizovanom ateljeju. Postavljanje i promena scena vrši ekipa pod rukovodstvom scenskog majstora. 2 rekviziterki vrinu se za rekvizite, kostumerka za kostime, a za maske i frizure frizerka i maskerka.

Spikerska služba broji 10 najavljiivača i najavljiivačica od kojih je 5 stalnih radijskih saradnika (2 stalna spikera) a 5 novih kandidata odabranih na spikerskom konkurzu između 104 prijavljenih.

Razsveta je po tehničkoj strani podređjena šefu osvetljača koji sa dva električara i 3 pomoćnika obavlja sva posao uz stručne savete starijeg kamermana koji udešava svetlo sa umetničke tačke gledišta.

Program: Kombinacija domaćeg i stranog programa (RAI). Dnevno smo davali popoldnevni (od 16.30 do 17.30) i večernji program (od 26 do 23.00) a nedeljom i prepodnevni od (10.00 do 12.00). U vremenu od subote 7.12. popodne do nedelje 15.12. naveče emitovali smo 51 vlastitih programa, 3 puta prenosili emisije RT Zagreba a 9 puta italijanski program. Od 51 vlastite emisije 36 je emitovano živo iz studia, a 15 preko telekina iz filmova. (Odnos u trajanju živih emisija prema filmu 71: 29). 20 živih emisija pripremili su članovi TV grupe a od 15 filmova 3 su proizvod filmske sekcije TV grupe. Ova je sekcija izradila takodje sve filmske umetke za ostale emisije, dalje čitav domaći filmski material za TV dnevnik ako i sve diapozitiva i svet fotografije potrebne za emisije. 11 emisija pripremili su saradnici radijskih službi RT Ljubljana a 5 emisija razni vanjski saradnici.

Prema sadržini davali smo u živim emisijama: 8 sportskih prenosa, 7 emisija TV dnevnika, 6 dokumentarno-informativnih odnosno reportažnih emisija, 4 zabavne emisije, 3 muzičke emisije, 3 literarne emisije, 2 dečje emisije, 1 prenos drame, 1 prerez kroz operu i 1

emisiju za selo.

Sportske emisije su bile veoma šarolike i najduže po vremenu: ukupno trajanje 376 minuta. Zastupane su bile skoro sve najvažnije grane sporta i telesnog vaspitanja. Davali smo sve što se moglo pripremiti u studiu (od predviđenog plana odpale su zbog tehničkih prepreka samo košarka i boks). Najuspelije emisije su ping-pong turnir za pokal RTV Ljubljana i gimnastičke vežbe.

TV Dnevnikom otvarjali smo večerne emisije. To je bila centralna emisija koja je informirala gledaoce o najnovijim događajima kod kuće i svetu (ukupno trajanje 143 min ili 20 min 25" prosečno dnevno). Struktura dnevnika bila je sledeća: poslednje vesti, domaći događaji na filmu, komentar ili intervju (nekađa i jedno i drugo), filmovani događaji iz sveta, izveštaj i prognoza vremena, sport. Dnevnik je bio sastavljen 2/3 od filma, dok je ostalo bilo živo.

Filmovane vesti dobivali smo iz tri izvora: vesti agencije UP, Filmske Novosti, vlastiti filmski servis. UP slao je filmove vozom zajedno sa tekstom iz Pariza. Pripremali smo jih sutradan i naveče emitovali. Od dnevno 8 do 12 poslatih komada, emitovali smo za 9 dana 33, ili 4,71 prosečno dnevno. 9 vesti uzeli smo od Filmskih Novosti - emitovali 1,3 dnevno, a 28 vesti: 4 prosečno dnevno izradila je naša filmska ekipa. Ukupna dužina domaćih vesti je 540 m (uske trake).

U okviru TV dnevnika emitovali smo 5 spoljno političkih komentara i 5 kratkih aktualnih intervjuja iz domaće problematike. Svaki dan smo pokazivali kartu situacije vremena u Evropi sa prognozom vremena, popraćenom karikaturom.

Zaključak dnevnika bio je sportski izveštaj ilustrovan sa filmovima (5 UP, 2 Filmske Novosti, 1 vlastiti).

Emisije zabavnog karaktera i muzičke emisije najviše su oduševile publiku. Nastupali su znani ljubljanski ansambli zabavne muzike, humorista Ježek i artisti koji su se onih dana zadržavali u

Ljubljani. Uspeo je takodje pokušaj TV quiza koji je prenošen na TV i na Radio i baziran je na takmičenju između dve ekipe u ovom primeru smučara i tenisara Slovenije. Dali smo i jedan minički quiz za široku publiku i prva nagrada bio je TV prejemnik domaće marke "Panorama" proizvod fabrike "Telekomunikacije".

Po broju su zatim sledile emisije dokumentarno-informativnog karaktera koje međutim nisu sve uspele prema zamisli. Neke od njih bile su predviđene kao aktualne - diskusijske teme, a druge, a druge više kao naučno-popularne emisije. Kod realizacije su međutim neke bile suviše dokumentarne a druge suviše improvizovane. Ipak se više postavlja problem izvođača nego problem tekstova.

Na programu imali smo takodje tri pokušaje literarnih emisija: prigodnu emisiju o Prešernu sa recitacijama i filmom iz njegovog rođenog mesta Vrba; Decameron od Boccaccia - kombinacija pričanja novele sa odgovarajućim likovnom i muzičkom ilustracijom in konačno razgovor sa autorima 4 partizanska romana koji su u Sloveniji štampana prošle godine.

U saradnji sa direkcijom Slovenskega Narodnega Gledališča organizovali smo TV izvedbu Molièrove "Iznudjene ženidbe" koja je vrlo dobro uspela. Teže je bilo sa pokušajem realizovanja neke vrste muzičke reportaže, odnosno preseka kroz ekspresionističku operu slovenačkog kompozitora Marije Kogoja "Črne maske". Zbog slabe akustike improvizovanog studija sve muzičke emisije su emitovane po sistemu play back-a.

Konačno smo isprobali dva tipa omladinskih emisija od kojih je bio jedan namenjen pionirima, odnosno maloj deci, dok je bio drugi nekakav pokušaj emisija za školsku omladinu. Obe emisije bile su po formi srodne omnibus muzičkih recitacionih, plesnih i drugih tačaka, n.p. tehničko obratovanje, koje je izvodila sama deca ili omladina, i

u kojima su konferansu vodile jednim delom lutke: Mojca i Mihec, a jednim delom sama deca, odnosno spikeri.

Ovo je najkraćim crtama okvir i sadržina našeg pothvata, kome su pre i posle izvedbe davali različita tumačenja i naslove: "Generalna proba", "Megalomanski program", "Hraber skok u vodu", "Smela partizanska akcija", "Beba je naučila dahoda" itd.

Mnogi slični nazivi, razni napisi, tumačenja, kritike, prigovori i pohvale, ako nisu bile baš do kraja preterane, već su istakli dobre i slabe strane ovog eksperimentalnog programa koji je u takvom kontinuiranom obliku po prvi put sproveden u našoj zemlji. Za nas ostaju najkorisnija (već u uvodu ovog članka pominjena) iskustva od kojih bi glavna mogli ovako sumirati:

1) Nemamo više tolike bojazni za kvalitetu naših domaćih programa. Naš kulturni život tako je bogat po svojim formama, opsegu i na takvoj je visini, da omogućava televiziji kao novom komunikacijskom sredstvu zavidan nivo, već na njenom startu. To što je postigla u našoj zemlji muzička kultura, drama, opera, balet i naš film, daje solidnu bazu za buduće redovne televizijske programe. Zbog toga skoro nismo imali velike probleme pri pripremanju naših programa, čak ni televizijski tekstovi nisu nam bili teški problem.

2) Saradnja sa kulturnim ustanovama i filmskim preduzećima (SNG, Triglav-Filmi i Viba-Film, Vesna-Film, Filmske Novosti kao i neka druga manja pozorišta ansambli i pojedinci) bila je takva kakvu si samo možemo da želimo u našem budućem redovnom radu. Gotovo svi na koje smo se obratili pokazali su dobru volju i spremnost za saradnju. Smatramo da treba pozdraviti ovakav put ka postepenom materialno-pravnom regulisanju međusobnih odnosa, do čega će morati da dođe u skladu sa razvitkom televizije i njene materialne baze.

3) 15 dana zajedničkog rada kadrova iz triju budućih osnovnih proizvodnih centara - Zagreba, Beograda, Ljubljane - bila je izvrstna škola za buduću zajednički jugoslovenski TV program. Teoretske disku-

Filmski program preko televizije

Sobota 11.08.1956

Popoldne

Svetovno prvenstvo v kajaku 15'
Od lesa do papirja 18'
Neaplška miš 10'

Zvečer

Obisk pri F.S. Finžgarju 5'
Tri športne reportaže
(Ljubelske dirke, atl. dvoboj
Hrvatska Slovenija, kolesarska
dirka po Evropi 13'
Mornar in lutka 10'

Nedelja 12.08.1956

Popoldne

Gospodarsko razstavišče 15'
Mladini šport in tel. 16'
Pasja dolžnost /ris./ 10'

Zvečer

Atomski inštitut 5'
24 ur med nami 14'

SPORED TELEVIZIJSKE ODDAJE 10.8.1956.
od 20.00 do 22.00 STUDIO GOSPODARSKO RAZSTAVIŠČE

19.30.00		Monoskop	Trak - glasba
	DIA	Znak (TVIE)	Trak
20.00.00	DIA	Znak (TV Radio Ljubljana)	Avizo - Adamič
	S	2 Napovedovalka Roglova: Otveritev oddaje	Tekst
	L	2 Napovedovalec Oblak: Napoved današnjega sporeda	Tekst
	DIA	Poročila	
	S	2 Napovedovalec Vuga: Poročila	Tekst
	DIA	Intervju	Trak - glasba
	S	2 Napovedovalka Roglova: Napoved	Tekst
		2 Milenko Šober in ing. Marij Osana	Tekst
	DIA	Iz filmskega sveta	Trak - glasba
	Film	Zina mora umreti	ca 12 minut
	S	2/DIA Napovedovalka Roglova in Gejmir Anton Kon	Tekst, diapozitivi
	S	2/2 napoved	(slike)
	S	2/2 napoved Znamst Petruš + ameriški popak Jože Šturm (intervju)	Tekst
	L	2 Conf.	Tekst
	L	2 Igrajo štirje planšerji (1 skladba)	Glasba
	S	2 Conf. in Rudolf Hlebš: Oča s Kranja	Tekst

D	2	Conf.: Napoved	Tekst
D	2	Jelka Cvetežar (sopran) in kvartet Kampič (2 pesni)	Glasba
D	2	Conf.: Napoved risanke	Tekst
	Film	Risanka "Pasja dolžnost"	ca 12 minut
S	2	Bežo Podkrajšek in konferancier: Veseli intervju	Tekst
S	2	Conf.: Napoved	Tekst
L	2	Štirje planšarji igrajo (1 skladba)	Glasba
L	2	<u>Conf. in Lipe Revše</u>	Tekst
S	2	Conf.: Napoved	Tekst
S	2	Klovna Humsi (violina), kvintet Kampič in conf.	Tekst in glasba
S	2	Conf. napove Zora in stewardese	Tekst
L	2	Ivo Zor in stewardesa: Pogovor	Tekst
L	2	Conf. : Napoved	Tekst
L-D	2	Conf., Marijan Marinc, pri klavirju Albert Papler	Tekst, petje, klavir
D	2	Conf.	Tekst
D	2	Jelka Cvetežar in kvartet Kampič (1 pesen)	Glasba
D-S	2	Conf. in Frane Milčinski: Pimpeldragonar	Tekst (Glejte tekst! Roke!)
S-L	2	Conf.	Tekst
L	2	Štirje planšarji (1 skladba)	Glasba
	DIA	Intervju	Trak - glasba
S	2	Ernest Petrin in izseljenca (intervju)	Tekst

	DIA	Šport	
L	Z	Bene Hvala: Intervju s Kotluškevo, Lorigerjem in Usenikovo	Trak - glasba Tekst
S	DIA	Vremenska napoved	Trak - glasba
Z	Z	Napovedovalka Roglova: Vremenska napoved	Tekst
S	Z	Napovedovalec Oblak: Napoved sporede za jutri	Tekst
S	Z	Napovedovalka Roglova: Zaključek oddaje	Tekst
	DIA	Znak (TV Radio Ljubljana)	Avizo - Adamič
	DIA	Znak (TVIE)	Trak - glasba